

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXIV. — Izdan in razposlan dne 17. maja 1873.

66.

Postava od 27. aprila 1873,

kako postopati ali ravnati v pravadah za máloto ali malo reč (o málotnem ali bagatelnem postopku).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

I. Kdaj veljá málotni postopek in katero sodišče je zanj oblastno (pristojno).

§. 1.

Naslednji pravni prepiri, — v kolikor po splošnih določilih o sodni oblasti spadajo pod oblast okrajnih sodišč, oziroma mestno-delegiranih okrajnih sodišč, — naj se pred temi sodišči kakor málotnimi sodišči v málotnem postopku razpravljajo, namreč:

1. Pravde za določne vsote (sume) denarjev, katere po tožbenem zahtevku, ne prištevši obresti in drugih postranščin, 25 gl. ne presegajo.
2. Pravde v drugih stvaréh, kadar se namesto njih (alternativno) v tožbi lahko išče tudi vsota denarjev ter se v to ime ne zahteva čez 25 gl., ali kadar tožnik v tožbi izrečno pové, da se za vselej s tako vsoto denarjev zadovolji.

Določila §^{ta} 14 pravilnika o sodni oblasti od 20. novembra 1852 (Drž. zak. št. 251), (za Dalmacijo Drž. zak. št. 261), po katerih so ondi pod lit. b) in c), (za Dalmacijo lit. b) omenjene pravde pridržane razsodbi zbornih sodišč prve stopinje, ne veljajo za pravde, katere je razpravljati v málotnem postopku.

§. 2.

V takih mestih, ki imajo samostalna trgovinska sodišča (Dunaj, Praga, Trst) moči je za okoliše ondudkajšnjih mestno-delegiranih okrajnih sodišč ustanoviti posebno málotno sodišče v trgovinskih rečéh, pred katerim bode v málotnem postopku razpravljati v §. 1, štev. 1 in 2 omenjene pravde, kadar zahtevanje, o katerem se suče pravda, izvira iz katerega v §. 38, štev. 1 in 2 vvodne postave h kupčijski (trgovinski) postavi naštetih trgovinskih opravíl, ali kadar se tiče katere ondi v §. 39, štev. 2, omenjene trgovinske reči.

Málotno sodišče v trgovinskih rečéh je v tistem razmeru do trgovinskega sodišča, v kakoršnem so mestno-delegirana okrajna sodišča do zbornega sodišča prve stopinje.

§. 3.

V takih krajih, kjer nij posebnega málotnega sodišča v trgovinskih rečéh, naj se v §. 1, šte. 1 in 2, omenjene pravde, če tudi zahtevanje, o katerem se suče pravda, izvira iz katerega v §. 38, šte. 1 in 2, vvodne postave k trgovinski postavi naštetih trgovinskih opravil, ali se tiče katere ondi v §. 39, šte. 2, omenjene trgovinske reči, razpravljajo v málotnem postopku pred okrajnimi sodišči (mestno-delegiranimi okrajnimi sodišči) kakor málotnimi sodišči.

Oblastno pa je tisto okrajno sodišče (mestno-delegirano okrajno sodišče), katerega oblastnost je, brez ozira na trgovno-pravno naravo tirjatve, po splošnih določilih o sodni oblasti utrjena.

§. 4.

Določila te postave se ne uporabljajo na pravde iz meničnih opravil, na tožbe, katere so odkazane edino stvarnemu (realnemu) sódstvu, niti na pravde, v katerih kdo na podlogi ukazov od 21. maja 1855 (Drž. zak. št. 95) ali od 18. julija 1859 (Drž. zak. št. 130) zahteva, da se izdá plačilno povelje.

Niti tožbam iz rabokupne pogodbe, kadar ne merijo edino na iztirjanje rabokupščin (najemščine ali zakupščine), ne prilega se málotni postopek.

§. 5.

Na podlogi dogovora med strankami smejo se tudi zahteve do 500 gl., ako druge okolnosti uporabo málotnega postopka dopuščajo, tedaj razpravljati v málotnem postopku, kadar se ta dogovor izrečno pred málotnem sodnikom storí ali prej storjen dogovor temu sodniku s pismom izkaže.

§. 6.

Za poprej storjen dogovor v zmislu §. 5, zlasti pri tožbah iz prevaževalnega opravila o rečéh in pri tožbah na podlogi pisma v členih 301 in 302 trgovinske postave omenjenega, veljá to, da je kdo vzel pismo v dokaz pravnega opravila narejeno (vozni list, nakaznico, zavezni list i. t. d), v katerem je za slučaj pravde izrečeno, da se hoče podvreči málotnemu postopku.

§. 7.

Vsote (zneski, sume) merodavne za uporabo málotnega postopka računijo se po merilu, v §. 13, lit. a) in b) pravilnika sodne oblasti od 20. novembra 1852 (Drž. zak. št. 251 in 261) ustanovljenem, katero je zmislooma uporabljati.

§. 8.

Pravdno razpravo ali obravnavo v málotnem postopku voditi in stvar samo razsoditi dolžan je pri okrajnih sodiščih (mestno-delegiranih sodiščih) po pravilu sodnik, kateri sodišče vodi.

Prezidentom zbornih sodišč prve stopinje se pridržava pravica, za posamezna okrajna sodišča po meri in za čas potrebe poleg voditelja okrajnega sodišča še enega ali več sodniških uradnikov tega sodišča pozvati, da samostalno v málotnem postopku sodništvo izvršujejo.

Málotnim sodiščem v trgovinskih rečéh odkazuje potrebne sodnike iz srede glasujočih sodniških uradnikov trgovinskega sodišča prezident tega sodišča.

II. Splošna določila o postopku (ravnnanji).

Kar se tiče strank (udeleženihi ljudi).

§. 9.

V málotnem postopku smejo stranke ali same osebnó ali po pooblaščencih pravdati se. Pooblaščenci morajo popolnoma vediti in znati, o čem se suče pravda, morajo imeti pooblastílo in biti moškega spola; vendar pa smejo zakonske žene za pooblaščenke svojih možev biti.

Taki, katere sodnik pozná, da so stranski pisarji, ne smejo se za pooblaščenke k razpravi pripuščati.

Kadar stranka sama osebnó s pooblaščencem pred sodišče pride, sme se pooblastílo tudi na zapisnik povedati.

§. 10.

Kadar se pravda suče samo o tem, s čimer smejo nedoletniki po §§. 151, 246 in 247 ob. drž. zak. svobodno gospodariti, smé nedoletnik sam za tožnika ali toženca priti pred sodišče in razpravljati ter tudi podvreči se málotnemu postopku po §§. 5 in 6.

V takih slučajih sklenene poravnave (nagodbe) in storjene sodbe ne morejo se izpodbijati s tega, da nedoletnik nij imel postavnega zastopnika.

Kar se tiče rokov (brištov).

§. 11.

Nedelje in prazniki tako zapovedani kakor sodnji nimajo vpliva na začetek in tek rokov v tej postavi ustanovljenih in tistih, ki jih sodnik po njej določi.

Kadar konec roka pade na nedeljo ali priznan praznik, šteje se prvi delovnik po njem za zadnji dan roka.

Dnevi, katere kak spis po pošti teče, ne vštevajo se v rok.

O tožbi.

§. 12.

Tožbo je moči pismeno podati ali ustno na zapisnik povedati.

Eden in isti tožnik sme se zoper istega toženca v eni tožbi potegniti za več zahtev. Če tudi ne stojé v dejanjski ali pravni zvezi, ako je za vse oblastno isto málotno sodišče ter vse zahteve skup ne prestopajo vsote merodavne za uporabnost málotnega postopka.

§. 13.

Kadar se sprejemlje ustna tožba, napotiti je tožnika, kolikor treba, k temu, da dejanjske reči, na katere mu se opira zahtevanje, zdržema in jasno razloží, svoja dokazíla pové in stvari primeren dolóčen zahtevak postavi.

Kadar se pokaže, da tožba nij dopuščena, ker sodišče nij oblastno (pristojno) ali ker tožnik nima osebné zmožnosti za njo, naj se tožnik o tem ustno, ako tako želí, tudi pismeno poučí. Takisto naj se tudi tedaj, kadar je očitno videti, da tožba nima nobene podstave, dá tožniku primeren pouk, ali zaradi tega naj se mu sprejem tožbe vendar ne odreče, ako on ne odstopi.

Tudi kadar je tožba pismeno podana, moči je tožnika povabiti in na zapisnik zaslišati, da tožbo dopolni ali da pojasni kake pomisleke, katere bi sodišče imelo proti začetju postopka.

Začetje postopka.

§. 14.

Na tožbo naj se dan ali ročišče „ustne razprave v málotnem postopku“ postavi po razmerih slučaja, ne idóč čez dva tedna, ako je mogoče. V silnih (nujnih) slučajevih sme se postaviti razprava celo na tist dan, katerega je bila tožba napeta.

K razpravi je povabiti stranke s tem naročilom, naj s seboj vzemó pisma, ki se te pravde tičejo, in ako bode moči, tudi priče, na katere se kdo hoče osloniti.

Tožnik se povabuje s povabilnim listom, toženec pa s tem, da mu se vroči dvojník (duplicat) pismene ali prepisek na zapisnik sprejete tožbe.

Ako tožba nij prilična málotnemu postopku, a oblastnost tistega okrajnega sodišča je po oběnih določilih o sodni oblasti utrjena, naj se naredí, česar je treba, da se reč na postavni postopek napoti.

§. 15.

Ob določnih sodnih dnevih, katere je naprej ustanoviti in po oznanilu na sodni hiši nabitem razglasiti, sme tožnik z nasprotnikom tudi brez povabila stopiti pred sodišče, ter začeti pravdo in o njej razpravljati.

V tem slučaju naj se tožbeni zahtevek v razpravni zapisnik (§. 77) postavi.

Ustnost in neposredstvenost.

§. 16.

Stvar se izustno ali z besedo razpravlja pred sodečim sodnikom.

Pismenih sestavkov na glas brati nij dopuščeno.

Glasnost ali javnost.

§. 17.

Razprava pred sodečim sodnikom je javna; vendar naj se samo odrasle osebe pripuščajo, da smejo poslušati. Javnost je izključiti po soglasnem predlogu obeh strank, a uradoma tedaj, kadar se vidi, da je nevarna občnemu redu ali nramnosti (moralnosti).

Sklep o tem, da razprava ne bodi javna, treba javno oznaniti.

Ako se javnost izključi, sme ena in druga stranka zahtevati, da se poleg njenega pooblaščenca še trem osebam njenega doverja (zaupanja) vstop dovoli.

Disciplina ali red.

§. 18.

Sodnik, pred katerim se pravda razpravlja, naj skrbí za to, da se v sodilnici red ohrani. Ako se kdo nepristojno vede ter s tem razpravo moti, treba posvariti ga s pretujo (žuganjem), da ga sicer odpravijo iz sodilnice, in če to ostane brez uspeha, naj se res odpravi.

Kdor bi se zakrivil z večjo nespodobo, ter bi zlasti razžalil sodišče, stranko ali nje pooblaščenca, pričo ali zvedenega moža, tega sme sodnik obsoditi v globo do 10 gl. ali v zapor do 24 ur. Ti sklepi naj se strankam oznanijo in so precej zvršni.

Voditev razprave.

§. 19.

Sodnik začenja, vodi in sklepa razpravo (obravnavo); on daje besedo ter jo lahko odvzame temu, kdor mu ne posluša ukazov.

Njegova bodi skrb za to, da se stvar do dobrega pretrese in preudari, a razprava ne zavleče po obširnostih in z besedovanjem o malovažnih postranskih rečeh, marveč da se, ako hode moči, dokonča brez pretrge v enem dnevi.

§. 20.

Najpred naj sodnik zasliši stranke, kaj katera zahteva, kako razlaga dejanske reči in katere dokaze ponuja.

On naj s primernimi vprašanji dela na to, da se nejasni zahtevki pojasnijo, nedovoljne naznambe o trjenih dejanskih rečeh dopolnijo, dokazila naznačijo in sploh dadó vsa izrecila potrebna k temu, da se dožene, kako je stvar.

Stranke, ki niso zvedene v pravdoznanstvu, poučiti je o tem, kake pravne nasledke bi imelo, ako to ali óno opusté.

§. 21.

Ako se na razpravni dan (na ročišči) pokaže, da katera izmed strank, ki so prišle, nima oblasti, sama sebe v tej pravdi zastopati, ali kadar pride za tožnika ali toženca kdo, za katerega se ne izkaže, da ima pravico, zastopati stranko, naj sodnik uradoma dan preloži, ter naj naročí, kar je potrebno, da se postopek po postavi zvrši.

Ob enem je razodeti strankam, da se dan brez nasprotnikove privolitve iz tega vzroka ne bi mogel v drugo preložiti, temuč da se bode o preloženem dnevi, ako ta nedostatek (pomanjek) ne bode odstranjen, dalje delalo kakor vevajo postave.

§. 22.

Ako katera stranka nij zmožna, svojih misli o pravdi povedati tako, da bi jo bilo razumeti, ali če jo je sodnik dal odpraviti iz sodilnice, ker se nij poistojno vedla, tedaj je dan preložiti in stranko napotiti, naj na novi postavljeni dan pride pod zastopstvom pravnega pooblaščenca, ako treba, pod zastopstvom odvetnika (advokata), ker bi se sicer štelo, da nij prišla.

§. 23.

Po tem ko so stranke zaslišane, naj sodnik skuša poravnati (nagoditi) jih.

Narejeno poravnavo ali pa opomnjo o neuspehu poskusa, stranke poravnati, treba vpisati na razpravni zapisnik. Zapisana poravnava (nagodba) naj se strankam bere in pred nje položi, da se na njo podpišejo. Ako katera stranka zapisnika podpisati ne more ali neče, naj se to opomni ter pristavi, zakaj.

§. 24.

Ako se kdo v eni pravdi poteza za več zahtev, to sme sodnik ukazati, naj se o vsaki zahtevi posebej razpravlja.

Sodnik sme po več pravnih, katere tekó med istimi strankami, in tako tudi pravde raznih tožencev proti enemu in istemu nasprotniku jediniti v eno skupno razpravo.

Ali zeno skupno sodbo se utegnejo razsoditi samo pravde med istimi strankami.

§. 25.

Ako toženec privoli, moči je tožbo predružačiti, zlasti tudi tožbeni zahtevek raztegniti, samo da taka premena pristojnosti sodišča in uporabe málotnega postopka ne izključuje. Vzema se pa, da je toženec privolil, če se, brez ugovora zoper predružačbo, spusti v razpravo predružačene tožbe.

Ali če tudi nasprotnik ugovarja, sme sodnik kake premene tedaj dopustiti, kadar se nij bati, da bi se razprava po njih znatno zakesnila in zavlekla. Ta sklep naj se strankam oznani.

Premenjeni tožbeni zahtevek je zapisati v razpravni zapisnik.

§. 26.

Da se stvar pojasni, sme vsaka stranka sodnika prositi, naj pričujočega nasprotnika to ali one povpraša, ali pa, če sodnik privoli, taka vprašanja neposredstveno zastaviti mu. Vprašanja, ki mu se zdé nepristojna, naj sodnik zavrne.

§. 27.

Kadar se dan (ročišče) prelaga, naj sodnik, ako se dá, strankam precej ustno naznani novi dan. V tem slučaju nij treba pismenega naznanila strankam.

Tisti stranki, katera je kriva, da se je dan preložil, naj se povračilo s tem napravljenih troškov precej naloži ter sodnik, zaslišavši nasprotnika, ustanovi, koliko bodi to povračilo.

Da bi se ji taki stroški nazaj plačali, ta stranka tudi tedaj ne more zahtevati, kadar se nasprotna stranka obsodi, da mora v poglavitni stvari sodne stroške povrniti.

§. 28.

Ako na razpravni dan (ročišče) ena izmed strank ne pride ter nasprotnik ne dopusti dobrovoljno, da se dan preloži, tedaj je dejanske povedbe le-tega nasprotnika o stvari, o kateri se suče tožba, kolikor jih dokazi pred sodnikom ležeči ne izpodbijajo, za resnične imeti in na ti podlogi s sodbo razsoditi.

Na pismene sestavke, ki bi jih izostavša stranka bila morebiti poslala, naj se nič ne pazi.

§. 29.

Prošnje za opravičbo neprihoda je ustno ali pismeno dati v roku osmih dní, ki se računi od dneva, katerega je minil zadržek, iti na razpravo.

Na to prošnjo naj se postavi dan (ročišče) in če se prošnja dovoli, treba precej tisti dan razpravljati o poglavitni stvari, vendar je prositelju naložiti povračilo vseh troškov, katere je nasprotnik imel od zamude.

Prošnja, katera bi se podala po oznanjeni sodbi, ne ovira zvršila; ali sodnik sme tedaj, kadar se je stranki bati nepovračljive škode, na njeno prošnjo ukazati, naj ide zvršilo samo do zavarovanja.

Očitno prepozne prošnje je uradoma zavračati.

§. 30.

Kadar se iz razprave pokaže, da málotni postopek nima mesta ali da sodišče ostane nepristojno, če tudi nasprotnik nij tega ugovarjal (§. 48 pravilnika sodne oblasti), tedaj naj sodnik na predlog ali uradoma postopanje z odlokom ustavi.

Razen tega slučaja naj se v ugovorih, da málotni postopek tukaj nima mesta ali da sodišče nij pristojno (oblastno), kakor o drugih pravdo ovirajočih ugovorih ob enem s poglavitno rečjo razpravlja in razsojuje.

III. Dokaz.

Zapis ali sprejem dokazov.

§. 31.

Take dokaze, kateri se sodniku zde važni, naj on v teku same razprave sprejme.

Kadar nastane potreba, kak dokaz zunej razprave o postavljenem dnevi ali po drugem sodišči sprejeti, naj sodnik potrebno naredi in razpravo po tem nadaljuje, ko dospejo zapisniki o sprejemu dokazov pisani. Tu je vsebino zapisnikov strankam na znanje dati. Ako se najde, da zapisniki o sprejemu dokazov niso popolni, sme se narediti, da bodo dopolnjeni.

Sodnik sme odreči sprejem takih dokazov, o katerih se preveri (prepriča), da jih je kdo ponudil edino za to, da bi se stvar zavlekla.

§. 32.

Stranke smejo biti pričujoče pri sprejemanji dokaza; one smejo po sodniku ali s sodnikovim privoljenjem tudi same neposredstveno dati pričam in zvedenim možem tista vprašanja, o katerih menijo, da bi se z njimi stvar pojasnila. Taka vprašanja, katera se sodniku zde nepristojna, naj zavračuje.

Kadar se dokaz sprejme zunaj razprave o postavljenem dnevi ali pred zaprošenim sodiščem, naj se tedaj, če se brez zakesnitve v sprejemu dokaza zgoditi more, strankam naznani v to postavljeni čas.

Ali dokaz naj se sprejme, če tudi nij prišla nobena izmed strank, katerim je bilo sporočeno.

Tehtanje (cenjenje) dokazov.

§. 33.

Kjer ta postava drugače ne določuje, naj sodnik z ozirom na izhod cele razprave in na podane dokaze po prostem preverjenji (prepričanju) preudarja in sodi, je li mu imeti katero dejansko povedbo za resnično ali ne.

Zlasti naj on po enakem presodi, katero moč bode pripisati temu, da je kdo zopet preklical, kar je bil prej prispoznael ali pripustil.

Posredstven (indirekten) dokaz.

§. 34.

Dejanska reč se sme tudi posredstveno dokazati z izkazom takih reči, iz katerih se prav sklepajočemu podaje resnica katere dokazovane reči.

Sploh ali vsem znane reči.

§. 35.

Dejanske reči, katere so pri sodišči sploh znane, ne potrebujejo dokaza.

Dokaz s pismi.**§. 36.**

Sodnika tudi v málotnem postopku vežejo tista postavna določila, katera kacemu pismu moč polnega dokaza prirekujejo.

Toda sodniku se prepušča, da po prostem prepričanju sodi, je li kdaj ta dokazna moč podrtá po dejanjskih okoliščinah, povedanih proti njej, ali po nasprotnem dokazu.

§. 37.

Stranka naj tista pisma, s katerimi hoče dokazati, kar trdi, položi pred sodnika.

Sodnik naj predložena pisma pokaže nasprotni stranki, ter naj zahteva od nje izrecilo o njih.

Kadar je stranka predložila samo prepis pisma, sme se ji, če nasprotnik zahteva, ali tudi uradoma ukazati, naj prinese pismo v prvopisu. Ali in koliko je tedaj, — kadar bi se ta ukaz ne bil izpolnil, — predloženemu prepisu vendar dati vere, to razsodi sodnik po svoji previdnosti, skrbno pretehtujoč vzroke opuščenega predloženja, ako mu so se povedali, in druge okoljnosti.

§. 38.

Ako dokazovalec trdi, da ima naprotna stranka kako za dokaz važno pismo v rokah, naj ji sodnik ukaže predložiti ga, ako se ona ne more z dovoljnimi (zadostnimi) vzroki temu ubraniti.

Kadar nasprotna stranka tají, da pisma nima, tedaj sme na storjeni predlog sodnik — v namenu, da se resnica te trditve najde in še pozvé, nijli pismo bilo nalašč, da se dokazovalec izpodmakne, v stran dejano, ali pokvarjeno, da nij za rabo, — ukazati, da bode ta stranka kakor priča pod prisego zaslišana, pri čemer bode delati po določilih §§.^{ov} 54, 58—60, §. 61, odstavek 1 in §. 62, odstavek 1—3.

Kateri vpliv bode na soditev dotičnega slučaja imelo to, ako namreč nasprotna stranka pritrdi, da ima pismo, ter se ji naročí prinesiti ga, a ga vendar ne prinese, ali kadar pravi, da pisma nima, pa se brani priseči na to besedo, ali kadar se iz njenih besedí pokaže, da je pismo nalašč zapravila ali pokazila, da nij za rabo, — če bode zlasti v teh slučajih vzeti, da je dokazano to, kar dokazovalec trdi o obsežku tistega pisma, to se prepušča sprevidnosti sodnika, kateri naj skrbno prehtá vse okoljnosti.

§. 39.

Kadar se kako za dokaz važno pismo hrani pri katerem javnem oblastvu (uradu), naj sodnik naredí, česar je potreba, da ga dobo.

Dokaz po pričah (svedokih).**§. 40.**

Kadar se sodniku zdí potrebno zaslišati priče, na katere se sklicuje stranka v dokaz svojih besed, naj ukaže, da bodo med razpravo zaslišane, a če treba, naj za tega delj dan preloži.

§. 41.

Niso dopuščene priče ter se uradoma morajo zavreči (izključiti):

1. Take osebe, ki niso zmožne dopovedati, kar s čuti doznajo, ali katere ta čas, kateremu veljajo njih besede, niso bile zmožne, zapaziti dejanjsko reč, katera se dokazuje;
2. duhovniki z ozirom na to, kar jim je kdo v spovedi razodel;
3. državni uradniki, ako bi, govorč o čem, prelomili svojo dolžnost, zamolčati uradno skrivnost, kader jih njihovi višji ne odvežejo te dolžnosti.

Kar sodni red določuje o pričah, katere so zavržljive in katere sumne, to v málotnem postopku ne veljá; sodnik naj skrbno pretehta in oceni vse okoljnosti, po katerih se ravna nepristranost priče in verovnost njenih besedí.

§. 42.

Priča sme odreči, da ne bode govorila:

1. Ob takih vprašanjih, kjer bi odgovor pripravil sramoto ali nakopal nevarnost kazenske pravde priči sami, njenemu zakonskemu družetu ali kateri osebi, ki je z njo po ravni ali stranski črti do drugega kolena v rodbini ali svaštvu, ali s katero jo veže vsinovljenje;
2. ob takih vprašanjih, kjer bi odgovor priči sami ali kateri pod številko 1 povedanih oseb napravil neposredstveno škodo na imenji. Ali o takih pravnih opravilih, h katerim je priča bila privzeta za svedoka in o dejanjih, katera je ona gledé prepirnega pravnega opravila kakor prednik, kakor porok ali zastopnik ene ali druge stranke storila, ne sme s tega vzroka odreči pričevanja;
3. o dejanjskih rečeh, o katerih priča ne bi mogla govoriti, da ne bi prelomila dolžnosti zamolčljivosti, katera ji je po njenem zvanji naložena, kadar nij bila odvezana té dolžnosti.

§. 43.

Priče, ki so bile obsojene zaradi krive svedočbe ali krive prisege, ali katere ta čas ko se zaslišavajo, še niso izpolnile štirinajstega leta svoje dobe, ne smejo se jemati v prisego

Take priče in pa tiste, pri katerih ne sili nobena izmed obeh strank na to, da bi se zaprisegele, zaslišati je brez prisege.

§. 44.

Po pravilu je pričo vzeti v prisego pred zasliševanjem.

Kjer bode potrebno, naj sodnik pričo, predno jo zapriseže, popraša za tiste reči, po katerih more presoditi, gre li zaslišavati ali zaprisegati jo.

V málotnem pristopku ne veljá tist propis, po katerem morajo priče priseči, da tega, kar izrekó pred sodnikom, ne razodenejo nikomur, predno sodišče razglasi.

§. 45.

Zaradi pojasnila o osebnih razmerih priče in o ti okoljnosti, če ona utegne povedati kaj takega, iz česar bi se dalo razumeti, kako je stvar, lahko jo sodnik poprej izpraša.

Na podlogi tega izpraševanja sme sodnik, zaslišavši stranke, ukreniti, da tista priča ne bode zasliševana, ali si pa labko pridrží, da o zaprisežbi še le po tem sklene, ko bode zaslišana.

V tem poslednjem slučaju treba pričo, predno se zasliši, opomeniti, kako je ona dolžna govoriti resnico, kake kazensko-pravne nasledke ima krivo pričanje in kaj pomeni pridržek prisega.

§. 46.

Zaslišujoč priče, naj jim sodnik uradoma ali po predlogu samih strank (§. 32) postavlja primerna vprašanja o tistih dejanjskih rečéh, katere se hočejo z njihovim pričevanjem dokazati.

Kadar se drug sodnik zaprosi, da zasliši pričo, naj mu se v prosilnem listu povedó tiste reči, o katerih ima priča pod prisego ali brez prisega govoriti.

Za zaslišbo proseči sodnik sme tudi po tem, ko mu dojde pričevanje neprisežene priče, ukazati, da bode pozneje v prisego vzeta.

§. 47.

Take priče, katerih besede so si navskriž, smejo se po predlogu ali uradoma soočiti, da si oko v oko govoré.

§. 48.

Besede prič, ki so se zaslišale na razpravni dan (na ročišči), naj se po svoji bistveni vsebini zapišejo v razpravni zapisnik. Zapisano je pričam prebrati.

V zapisnik naj se postavi opomnja, če je priča bila pred zaslišavanjem ali po njem v prisego vzeta ali če celo njej bila zaprisežena.

Dokaz po zvedenih možéh (po veččakih).

§. 49.

Kadar je potreba dokaz po zvedencih sprejeti, naj sodnik precej potem, ko zasliši stranke, koliko zvedencev in katere bi one htele, postavi enega ali več zvedencev.

Praviloma bode zadosti, če se postavi en sam zvedenec.

Kadar se dano mnenje (parere) pokaže, da je nezadostno, moči bode ukazati, da isti ali drugi zvedenci še enkrat svoje mnenje o stvari izrekó.

§. 50.

Z istih razlogov ali vzrokov, kateri dajó priči pravico, odreči vsako pričevanje, sme tudi vsakdo zahtevati, da ne bode postavljen za zvedenega moža.

Zapiseganje zvedencev se sme tedaj opustiti, kadar ne sili ni ena ni druga stranka na to.

V ostalem naj se na zasliševanje zvedenih móž zmisloma obračajo §§. 46—48.

Dokaz po primerjanji svojeročnega pisanja.

§. 51.

Svojeročna pisanja naj praviloma sodnik sam primerja eno z drugim. Sme pa, če mu pri tem nastane kaka dvomba, zvedence za mnjeje poprašati.

Kadar nij pisem, s katerimi bi se kaj primerjalo, tedaj se smé tisti stranki, za katero se hoče dokazati, da je kako pisanje resnično od njene roke, zaukazati, da pred sodnikom zapiše tiste besede, katere ji on reče.

Kar ona tako zapiše, priložiti je razpravnemu zapisniku.

Sodniku se prepušča ter on presodi, kak vpliv bode na uspeh ali neuspeh dokaza imelo to, ako bi namreč stranka ne izpolnila tega sodnikovega ukaza ali ko bi se očitno videlo, da se sili drugače pisati nego ji je roka vajena.

Izvid ali ogled.**§. 52.**

Da se stvar pojasni, sme sodnik po storjenem predlogu ali uradoma ukazati, da se napravi izvid in, — če je potrebno, — privzame po en ali po več žvedencev. Kadar je ogledovati tako stvar, za katero dokazovalec pravi, da jo ima nasprotna stranka ali da se hrani pri kakem javnem oblastvu, tedaj je delati po določilih §§. ^{for} 38 in 39.

Kar se je našlo pri izvidu, treba zapisati v razpravni zapisnik, a če se izvid ne opravi o razpravnem dnevi (na ročišči), tedaj je spisati poseben zapisnik; zapisano naj se strankam prebere.

Dokaz po zasliševanju strank kakor prič.**§. 53.**

Kake prepirne, za razsodbo važne reči se utegnejo dokazovati tudi s tem, da se stranke same za priče pod prisego zaslišijo.

To dokazovanje naj se po predlogu ali tudi uradoma napravi tedaj, kadar kaka reč z drugimi dokazili, ki jih stranke ponudijo, nij dokazana.

§. 54.

Take stranke, ki jih kateri v §. 41, pod številko 1 do 3, ali v §. 43, odstavku 1, povedanih vzrokov brani zaslišavati ali v prisego jemati, ne smejo se zaslišavati.

§. 55.

Tisto stranko, katera je dolžna kako prepirno reč dokazati, naj se praviloma prva zasliši za pričo.

Ali sodnik tudi lahko ukrene, da je nasprotno stranko prej zaslišati, ako stranki soglasno tako predlagata, ali če se sicer vidi koristno v pozvedbo resnice.

§. 56.

Ko je nasprotnik tako zaslišan, sme vsaka stranka zahtevati, da bode za njim tudi ona zaslišana za pričo.

Ali sodnik sme tudi tedaj, kadar je ena stranka pričevanje odrekla, ali kadar najde, da nje pričevanje nij dalo dovoljne gotovosti o reči, katera se dokazuje, sam uradoma narediti, da bode nasprotnik zaslišan.

§. 57.

Sodnik naj s skrbnim preudarkom vseh okoljnosti sam presodi, bode li v tistih slučajih, v katerih zasliševanje stranke dokaz dolžne po določilih §. ^{fa} 54 nij dopuščeno ali kjer tako zasliševanje za to nima mesta, ker se je sodnik preveril, da stranka o prepirni reči nič vedeti ne more, celo opustiti dokazovanje po zaslišbi strank kot prič, ali pa nasprotni stranki naložiti, da ona kot priča govori.

§. 58.

Kar je katera stranka kot priča govorila, to treba, če je krivo, šteti za krivo pričevanje, izrečeno pred sodiščem.

Kar pa kazenska postava določuje o ponudbi krive prisege ali krivega pričevanja, to ne velja za tisto, kar stranka poprej izreče ali govori, predno je za pričo zaslišana.

§. 59.

Kadar se sodniku zazdí, katero stranko za pričo zaslišati, naj ta sklep oznani.

Kadar stranka nij sama osebno pričujoča, naj se ji dá poslati povabilo ter ob enem pové, o kateri dejanjski reči bode zaslišana.

Kjer je stranki zaradi večje daljave posebno težavno, da bi s svojega prebivališča prišla pred sodišče, naj se dá zaslišati po sodišči tistega kraja, kjer prebiva.

§. 60.

Predno se stranka zaslišava za pričo, treba, napominjanje na nasledke po kazenskem pravu (§. 58) izrečno naznaniti ji, da jej bode zdaj kot priči govoriti.

Ali predno ji to naznani, sme jo sodnik, da se stvar pojasni, poprej to ali óno poprašati, pri čemer se uporabi tudi, kar določuje §. 26.

§. 61.

Predno se za pričo zaslišuje, treba stranko v prisego vzeti.

Ako je sodnik eno stranko pod prisego izslišal ter na to po §. 56 ukrene zaslišati še nasprotnika, lahko si pridrži, da o njegovi zaprisežbi še le po tem sklene, ko ga bode zaslišal, ter sme potlej zaprisežbo opustiti, kadar se to, kar je nasprotnik govoril, vidi celo neverjetno.

§. 62.

Nij dopuščeno, stranko s kako silo primoravati, da bi za pričo pred sodišče prišla ali pričevala.

Z razlogi ali vzroki, ki so v §. 42, pod številko 2 in 3, povedani, ne more se stranka, katera se za pričo zaslišuje, opravičevati, da ne bi pričevala.

V drugem pa naj se dela po propisih, kateri veljajo o zasliševanju prič (svedokov).

Sodnik bode po skrbnem preudarku vseh okoljnosti sam sodil, kateri vpliv na uspeh ali neuspeh dokaza ima to, da stranka brez zadostnih vzrokov neče pod prisego zasliševana biti ali na posamezna vprašanja odgovoriti, ali če stranka, povabljen v zasliševanje, ne pride k sodišču.

§. 63.

Kadar stoji to, da eni stranki gre povračilo škode, ali da ima res kako drugo tirjatev, a to, koliko znese dolžno povračilo ali koliko ima tirjati, da se celo ne more dokazati ali da bi se samo z neprimernimi težavami utegnilo dokazati, — tedaj sme sodnik, tudi ne zmerivši se za kak dokaz, katerega bi stranka bila ponudila, ta znesek (to vsoto), kakor se mu prav zdí, ustanoviti, ter prej, če tako sprevidi, stranke kot priče zaslišati o okoljnostih, za določilo zneska merodavnih.

§. 64.

Kadar se pravda postavni zastopnik za človeka pod varhom ali skrbstvom stoječega, to je prepuščeno sodniku ter on sprevidi, hoče li zaslišati za pričo postavnega zastopnika ali oskrbovanca (zastopanca) ali oba.

V pravadah imovinske mase je v tem, kar se tiče tistega dokazovanja, v aterem se stranke zaslišavajo za priče, zastopnika te mase šteti za stranko. Ali v pravadah kake konkursne mase sme sodnik upravnika konkursne mase ali prezadolženca, ali oba zaslišati dati.

Kadar je pravdna stranka kaka občina, družba, društvo ali druga skupna osebnost te vrste, tedaj za-njo ne veljajo določila §§. ¹⁰⁹ 53 do 63. Tu je dokazovanje po pričevanji zastopnika takšne skupne osebnosti, kakor drugih njenih údov in uradnikov mogoče samo po propisih o dokazu s pričami (svedoki).

Pravica zastopnikov takšne skupne osebnosti, odreči pričevanje z vzroka v §. 42, pod številko 2 omenjenega, nij podvržena ondukajšnji utesnitvi; toda sodnik naj vse okolnosti skrbno pretehta in po tem presodi, kakšen vpliv bi imela ta odreka na razsodbo same stvari.

Določila v zgornjem odstavku 3 tega paragrafa stoječa veljajo tudi za pravdne pooblaščenke, kadar se kaj hoče po njih zasliševanji dokazati.

§. 65.

Propisi o dokazu z odločno (glavno) prisego, z dopolnilno in cenilno prisego v málotnem postopku ne veljajo.

Vendar to ne brani pogoditi se tako, da bode izhod stvari zavisen od prisege po obojstranskem domenku ustanovljene.

IV. Konec razprave.

§. 66.

Kadar sodnik meni, da je stvar, o kateri se suče pravda, po izrecilih strank in po sprejetih dokazih zrela za razsod, naj izreče, da je razpravi konec.

Ima pa pravico, ako bi se pokazalo, da je za sodbo še kaka dopolnitev potrebna, razpravo vnovič začeti.

§. 67.

Dokler se ji konec ne oznani, šteti je vso razpravo za eno celoto; vse, kar se je do tega časa povedalo, velja da je povedano o pravem času.

Pri delanji sodbe je ozirati se edino na to, kar je v razpravi prišlo na dan.

§. 68.

Kadar se začeta razprava v enem dnevi ne more dokončati, to naj sodnik na poznejši postavljeni dan bistvene podatke prejšnega razpravljanja, ki se jih še jasno spominja ter mu jih potrjujejo zapiski, ki jih morebiti svojemu spomínu v podporo ima od svoje roke, kolikor more, pregledno iz ust razloži, nanašaje se na tožbo, na dokaze pravnim spisom priložene in na to, kar kažejo zapisniki, naj velí strankam izustiti, kar se jim zdí o tem, ter tako kar bi kje manjkalo, nadopolni ali kar bi bilo dvomno, razjasni in podatkom tako zagotovljenim pretrgane razprave naj pripne njeno nadaljevanje.

V. Sklepi.

§. 69.

Sklepe, ki jih sodnik v teku postopka storí in oznani, treba strankam, katere so njih oznanilo slišale, samo tedaj pismeno z odlokom vročiti, kadar ima stranka pravico, poprijeti se utečaja zoper sklep, ali pa precej na podlogi tega sklepa za zvršilo (eksekucijo) prositi.

Takim strankam, katere niso pričujoče, ko se kak sklep oznanja, naj se v teh slučajih vročiti dá pismen izdatek, to isto naj se zgodi v vseh slučajih, kjer je potrebno za voditev postopka.

Kjer nij potreba vročitve pismenega izdatka, tedaj ima ustno oznanilo tisto moč kakor vročitev.

VI. Sodba.

§. 70.

Sodbo storiti sme samo tist sodnik, kateri je sam osebno vodil pravdno razpravo.

Kjer se pred storjeno sodbo mora zgoditi prememba v sodnikovi osebi, mora novi sodnik vnovič imeti ustno razpravo in k temu porabiti tožbo, spisom pridejane dokaze in narejene zapisnike.

§. 71.

Sodbo je precej po dokončani ustni razpravi storiti in ustno oznaniti. Samo s prav važnih vzrokov sme sodnik za razglas sodbe postaviti poseben dan, kateri pa ne bodi razmaknjen čez en teden in se mora strankam precej na znanje dati.

S sodbo vred naj se naznanijo razlogi ali nagibi razsodbe. Kadar se sodba oznanja na ravnost po skleneni razpravi, tedaj je dovoljno, če sodnik samo bistvene razloge naznani.

§. 72.

Sodbo z nje razlogi vred je v vseh slučajih najpozneje osmi dan po končani razpravi pismeno priložiti razpravnemu zapisniku.

S kraja naj se v sodbi omeni ime tistega sodnika, kateri je sodbo storil.

V sodbenih razlogih mora se ob kratkem dopovedati o čem se suče stvar.

§. 73.

Kadar sta obe stranki pričujoči pri oznanjevanji sodbe, tedaj se kateri izmed nju pismen izdatek sodbe vroči, samo ako zahteva.

Razen tega je obema strankama uradoma vročiti pismen izdatek.

§. 74.

V sodbi naj se tisti stranki, katere je pravdo izgubila, naloži povračilo troškov, katere je nasprotnik od pravde imel.

Kadar vsaka stranka nekoliko dobí in nekoliko izgubí, to je stroške razmeroma porazdeliti ali vzajemno prebiti (obotati). Tedaj se pa vendar sme eni stranki naložiti, da ona sama vse stroške povrne, kadar je nasprotna stranka pravdo izgubila samo gledé razmerno neznatega dela ter ona, poganjaje se za-nj, s tem nij prizadela posebnih troškov.

§. 75.

Rok ali doba, do kdaj je izpolniti v sodbi naloženo dolžnost, naj se, tudi v trgovinskih rečeh, postavlja na osem dni, a kadar ide za kako delo ali za kako opravilo, naj se določi okolnostim primeren čas.

Kadar sta obe stranki pričujoči pri oznanjevanji sodbe, začčenja se ta rok prvi dan po oznanilu, razen tega slučaja pa prvi dan po vročitvi pismenega izdatka.

§. 76.

Kadar je v eni tožbi postavljeno več zahtevkov ter so izmed teh nekateri za razsod zrelí, a zastran drugih je potrebno v nadaljevanje razprave dan preložiti, tedaj sme sodnik gledé zahtevkov, ki so dozreli za razsod, razpravo precej skleniti, sodbo storiti in oznaniti; toda, če mu nij moči, ob enem razsoditi o postransčinah (stranskih pristojbinah) ali sodnih troških, kolikor jih pride na takšne zahtevke, naj v sodbi izrečno omeni, v koliko se razsodba o njih pridržava še poznejši sodbi.

Po podobnem načinu lahko sodnik tudi precej razpravo sklène ter sodbo storí in oznani o enem delu zahtevka, ako ta del nij več preporen za to, ker je toženec izrečno svoj dolg priznal.

Vsaka izmed več sodeb, ki jih sodnik v eni pravdi storí, naj se z ozirom na pravne leke in na zvršilo čísla ima za samostojno sodbo.

VII. Razpravni zapisnik.

§. 77.

O ustni razpravi piše zapisovalec zapisnik (protokol).

V razpravnem zapisniku naj stojí:

1. Ime sodišča, sodnika in zapisovalca, čas in kraj razprave, s pristavkom, če je razpravljanje javno bilo ali če se je po §. 17 javnost izključila;
2. ime ene in druge stranke in njihovih pooblaščenecv in kratka naznamba, o čem se pravda suče;
3. ime vsake izmed tistih oseb, ki so postavljeni dan kakor stranke ali namesto njih k razpravi (na ročišče), prišle;
4. vse to, kar je po §§. 9, 15, 23, 25, 48, 50, 52 in 62 zapisovati;
5. vsak sklep, katerega je sodnik v teku razprave storil in oznanil;
6. čas, kdaj se je razprava sklenila in sodba oznanila s pristavkom, če sta pri tem obe stranki pričujoči bili ali nista bili;
7. kadar se pravda po málotnem postopku na podlogi dogovora dotičnih strank razpravlja (§. 5), omenitev tega dogovora.

Razen naštetih rečí je tedaj, kadar nij moči začete razprave v enem dnevi do konca dognati, po dotičnem predlogu ali uradoma po sodnikovi sprevidnosti ob kratkem, kakor sodnik nareče, za stanoviten dokaz postaviti v zapisnik tista izrecíla strank, s katerimi se tožbeni zahtevak utesnjuje ali predrugáčuje ali s katerimi se dolg ali nekaj dolga izrečno priznava, in tako tudi ugovor, katerega bi toženec bil izrečno nasproti postavil trditvam tožbo podpirajočim.

Stranke smejo vsak čas pogledati v zapisnik.

Stranke, priče ali zvedeni možje ne podpisujejo razpravnega zapisnika; a prebira se jim ta zapisnik samo v slučajih, katere ta postava izrečno določuje, ali kadar se sodniku zazdí potrebno.

VIII. Pravni leki (pomočki).

Pritožba zaradi ničnosti.

§. 78.

Sodbe v málotnem postopku izdane ne morejo se izpodbijati nego edino s pravnim lekom pritožbe ničnosti, s katerega izmed teh le vzrokov, namreč:

1. ker málotni postopek po določilih te postave nij bil dopuščen;
2. ker je sodbo izreklo tako sodišče, katero nij bilo oblastno (§§. 1—7);
3. ker je sodbo izrekel tak sodnik, kateri nij bil k sodništvu v málotnem postopku (§. 8) pozvan, ali kateri nij vodil sam cele pravnice razprave (§. 70), ali ki je po veljajóčih postavah imel dolžnost, zaradi pristranosti zdrževati se sodniškega uradovanja v tisti pravdi;
4. ker je javnost bila izključena, ko se to ne dá opravičiti;
5. ker se je razprave vdeležila taka oseba, katera po postavi nima zmožnosti (sposobnosti) ali pravice do tega;
6. ker je po nepostavnem ravnanji tej ali óni stranki bilo nemogoče, pred sodiščem razpravljati;
7. ker razsodba v poglavitni stvari ide dalje nego predlog stranke.

§. 79.

Pritožbo zaradi ničnosti je v nepodaljšljivem roku osmih dní podati ustno ali pismeno sodniku na prvi stopinji. Če je pismena, mora imeti podpis odvetnika (advokata) na sebi.

Ta rok začenja teči prvi dan po vročitvi pismenega izdatka sodbe, a kjer se tak izdatek uradoma ne vročuje, prvi dan po ustnem oznanilu sodbe.

Kadar je poslednji slučaj, ter stranka v osmodnevem roku prosi za pismeno sodbo, tedaj se čas od dne, katerega je to prosila, do ónega dne, katerega se ji sodba vroči, s tema dnevoma vred, ne šteje.

§. 80.

Sodnik na prvi stopinji naj prejeto pritožbo o ničnosti s pravnimi spisi in razpravnem zapisnikom vred položi v svojem poročilu pred višje deželno sodišče.

Zavračati pritožeb o ničnosti on tudi tedaj ne sme, če se prepozno podadó.

§. 81.

Ako višje deželno sodišče najde, da je pritožba zaradi ničnosti o pravem času podana in da ima podklad, naj sodbo podere ter naj — kakor slučaj nanese — potrebno naredi, da se stvar napoti v postavni postopek pred pristojnim sodnikom.

Kjer bode povod k temu, da se reč preizroči drugemu sodniku, naj ob enem to ukrene.

Višje deželno sodišče sme, predno razsodi o podani pritožbi zaradi ničnosti, še kaj pozvedeti dati, ako bi ničnostna pritožba gledé vnanjih oblik (formalnosti) imela kak nedostatek na sebi, tudi ukazati popravo ter določiti rok, do kdaj naj se popravljeno vnovič predloži.

Proti razsodbi višjega deželnega sodišča nij pravnega leka.

§. 82.

Podana pritožba zaradi ničnosti ne ovira sodbenega zvršila (eksekucije).

Vendar če se je stranki bati škode, katera bi se težko povrniti dala, sme po storjenem predlogu sodnik prve stopinje in tako tudi višje deželno sodišče narediti, da pojde zvršilo samo do zavarovanja.

§. 83.

Za popravo kakih pisnih pogreškov v izdatkih sodbe je prositi pri sodniku, kateri je sodbo storil. Na tako prošnjo naj on zasliši obe stranki in dobivši nazaj vse podeljene izdatke tiste sodbe naj jih popravi, kjer bode potrebno.

Utečaj ali rekurs.

§. 84.

Zoper sklepe, s katerimi se je izreklo, da ne bodi málotnega postopka ali da se že začeti málotni postopek zopet ustavi, in zoper odloke, s katerimi se je odbila prošnja za opravičenje neprihoda k sodišču ali za postavljenje na poprejšnji stan, kadar je bil zamujen rok v poprijetje pravnega leka, sme se utečaj (rekurs) v osmih dnevih — nepodaljšljivem roku — ustno zglasiti ali pismeno podati sodniku na prvi stopinji.

Pismeni utečaji morajo imeti na sebi podpis kacega odvetnika (advokata).

§. 85.

Vsi drugi od sodnika v málotnem postopku izdani odloki, storjeni sklepi in dani zakazi so takšni, da jih nij moči z utečajem izpodbijati; ali sodnik sam sme take sklepe in naredbe, razen sklepa omenjenega v §. 27, odstavku 2, po predstavi dotičnikov ali uradoma predrugačiti.

Postavljanje na poprejšnji stan.

§. 86.

Razpravo o postavljenji (povratku) na poprejšnji stan zaradi najdenih novih dokazil združiti je z razpravo poglavitne stvari, ter naj se o obema razsodi z eno sodbo. V tožbi zaradi povratka na poprejšnji stan gre postaviti tudi zahtevek v poglavitni stvari.

Postavljenje na poprejšnji stan sme se zahtevati tudi v izvod takih dokazov, katerim je bil sodnik po §. 31, odstavku 3, sprejem odrekel, kadar stranka lahko izkaže, da tist vzrok, na katerega se je opirala ta odreka, ne stoji.

Nij pa dopuščeno postavljenje na poprejšnji stan s tega vzroka, ker je stranka bila slabo zastopana.

IX. Zvršilo ali eksekucija.

§. 87.

V zvršilnem postopku naj se ravna po določilih postave o sumarni pravdi. Sodbenega izdatka tedaj nij treba prošnji za zvršilo predlagati, kadar je bila sodba vpricho obeh strank oznanjena.

X. Končna določila.

§. 88.

Kjer in kolikor pričujoča postava nič posebnega ne določuje, naj se dela po splošnih propisih o sodnem postopku v pravadah. Določila o dajanji varnosti za pravdne troške vendar ne veljajo v málotnem postopku.

§. 89.

Ta postava pride v moč 1. dne oktobra meseca 1873.

Za tekoče pravde ona ne velja. Ali strankam je vendar na voljo, ako se pravda málotnemu postopku prilega, na podlogi obojstranskega dogovora odstopiti od dozdane pravdne razprave ter zahtevati, da se stvar napoti na málotni postopek in, kjer bi to potrebno bilo, prepusti pristojnemu málotnemu sodniku.

§. 90.

Zvršitev te postave je naročena ministru za pravosodje.

Na Dunaji, dne 27. aprila meseca 1873.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Glaser s. r.

67.

Postava od 27. aprila 1873,

o opominjalnem postopku.

Veljavna za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, razen kraljevine Galicije in Vladimirije z vojvodinama Osvetinsko in Zatorsko in z veliko vojvodino Krakovsko vred, vojvodine Bukovinske in kraljevine Dalmatinske).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako :

§. 1.

Da potirja denarje ali druge nadomestne stvari, ki mu jih je kdo dolžan, sme upnik (verovnik, kreditor) tedaj poprijeti se opominjalnega postopka ter zahtevati, da se osebnemu dolžniku izda uvetno (pogojno) plačilno povelje, kadar tirjani znesek (vsota, suma) ali vrednost zahtevane stvari, — ne prišteva je obresti in stranskih pristojbin —, 200 gl. avstr. veljave ne preseguje.

Take tirjatve, za katere se sploh nij moči oglašiti pri sodiščih ali ne še tist čas, in tako tudi tirjatve z menic (vekslov), ne prilegajo se opominjalnemu postopku.

§. 2.

Oblast, izdajati uvetno plačilno povelje, imajo samo in edino okrajna sodišča, oziroma mestno-delegirana okrajna sodišča.

Pristojno pa je tisto okrajno sodišče, v okoliši katerega ima dolžnik svoje redno stanovišče.

§. 3.

Zoper osebe, za katere se ne ve kje prebivajo, ali katerim bi bilo vročilo dati zunaj okoliša tistega zbornega sodišča, v katerem ima svoj sedež okrajno sodišče pristojno za izdavo plačilnega povelja, in tako tudi zoper tiste osebe, katere so pod sodno oblastjo vrhovnega dvornega maršalstva, ne more se izdati uvetno plačilno povelje.

§. 4.

Prošnja za izdavo uvetnega plačilnega povelja lahko se ustno opravi ali pisмено podá.

V taki prošnji naj upnik:

1. pové svoje in dolžnikovo ime, stan ali obrt in stanovališče;
2. naznani znesek svoje tirjatve in njeno pravno podlogo ali osnovo in kadar je tirjatev iz več postavkov, znesek in pravno podlogo vsacega posameznega postavka.

Kadar ne ide za denar, temuč za druge nadomestne reči, mora upnik v prošnji povedati, koliko denarjev bi bil voljan vzeti namesto njih.

Zaradi več tirjatev enega upnika proti enemu in istemu dolžniku, če one tudi niso med sabo v dejanjski ali pravni zvezi, sme se vendar v eni prošnji zahtevati izdava plačilnega povelja, samo da te tirjatve vse skup ne prestopajo zneska v §. 1 povedanega.

§. 5.

Prošnja naj se reši ter nij treba zaslišavati dolžnika.

A prošnjo je zavrniti, ako nij po določilih §§. ^{10v} 1 do 4, ali kadar je iz prositeljevih besed razvidno, da tista tirjatev sploh ali za zdaj ne velja, ali da mora za uvet, da ona obvelja, še tirjalec sam poprej nekaj storiti ali dati.

Proti izdanemu plačilnemu povelju ga nij pravnega leka, a proti o¹reki je dopuščen utečaj (rekurs) v osemih dneh.

§. 6.

Plačilno povelje (plačilni nalog) mora v sebi obsegati:

1. Nadpis: plačilno povelje;
2. naznambe ali povedbe v §. 4, pod številko 1 in 2, naštete;
3. nalog dolžniku, da mora v štirinajstih dneh po vročenem plačilnem povelji, — ako se hoče umakniti izvršilu (eksekuciji), — tirjatev z zahtevanimi obrestmi vred opraviti in za troške plačilnega povelja, ako se je v prošnji zahtevalo njih povračilo, plačati toliko, kolikor sodnik določi, ali pa da mora zoper plačilno povelje vzdigniti upor;
4. pristavljeno opomnjo, da se plačilno povelje ne more drugače razkrepiti (ob veljavo dejati) razen ako se vzdigne upor.

Kadar se je prosilo plačilno povelje za več tirjatev, katere so nastavljene ali cenjene v posebnih denarnih zneskih, to je v plačilnem povelji popravek vsake teh tirjatev posebej naložiti.

Kadar se ne tirjajo denarji, ampak druge nadomestne stvari, naj se dolžniku v plačilnem povelji dá na voljo, namesto zahtevanih stvari plačati toliko v denarjih, kolikor je v prošnji povedano.

§. 7.

Plačilno povelje je dolžniku, in kadar velja več dolžnikom, vsacemu izmed njih v svoje roke in pa upniku vročiti.

Po pošti ga dolžniku vročevati nij dopuščeno.

§. 8.

Za upor je dovolj, da dolžnik pri sodišči ustno ali pismeno izreče, da se proti plačilnemu povelju upira. Zakaj se upira, povedati ne potrebuje.

§. 9.

Ako je dolžnik o pravem času vzdignil upor, izgubi plačilno povelje svojo moč. To velja tudi tedaj, kadar se dolžnik upira samo enemu delu tirjatve, ali če zoper plačilno povelje, katero je zoper več dolžnikov zaradi ene in iste tirjatve izdano, samo en dolžnik upor zavzdigne.

Kadar pa je bilo s plačilnim poveljem posebej naloženo plačilo več, v posebnih denarnih zneskih napisanih tirjatev, in če se je upor izrečno vzdignil samo proti eni ali drugi izmed teh tirjatev, tedaj ostane plačilno povelje veljavno za ostale tirjatve in za naložene troške.

§. 10.

O upor u za časa vzdignenem je dati oznanilo upniku in dolžniku.

Prepozno vzdignen upor je zavrniti napominjaje na to, da je rok že iztekel; v tem slučaju nij treba upniku nič na znanje dati.

§. 11.

Troške za izdavo uvetnega plačilnega povelja, ako se je proti njemu vzdignil upor v pravem času, nosi upnik, ter je njemu tudi, — če dolžnik tako zahteva, — naložiti, da za troške upora povrne toliko, kolikor sodnik določi.

Ako se vsled upora napne tožba, tedaj je o zahtevanih troških opominjalnega postopka izreči sodbo kakor o nekoličini (delu) pravnih troškov.

§. 12.

Proti odlokom, s katerimi se upor zavrača ali upniku povračilo troškov od upora nalaga, dopuščen je utečaj v osmih dnevih.

§. 13.

Prošnja za izdavo plačilnega povelja ima gledé tega, kdaj je kaka pravda začela teči pred sodiščem, in z ozirom na pretrg zastarelosti tisto moč, kakoršno ima tožba; ali za pristojnost sodišča v protitožbi in v zvezanih med sabo pravih ta prošnja nima nikake moči.

Kadar plačilno povelje po vzdignenem upor u svojo moč izgubi, šteje se, da je zastarelost bila ovirana dotle, dokler se nij vzdignil upor.

§. 14.

Za povratek na poprejšnji stan zaradi nezadolžene zamude roka za upor je prositi v osmih dnevih po tem, ko je dolžnik zvedil za zamudo ter je zadržek minil. Ako se mu to dovoli ter bode postavljen na poprejšnji stan, tedaj velja to za upor ter nij treba vnovič vzdigavati upora.

Kadar je dolžnik prosil za povratek na poprejšnji stan, ne more proti njemu ta čas, dokler mu se prošnja ne odbije, izvršilo (eksekucija) iti dalje nego samo do zavarovanja.

§. 15.

Ako dolžnik nij niti plačal niti v pravem času upora vzdignil, naj se upniku na njegovo zaprosbo dovoli izvršilo na podlogi plačilnega povelja.

Kadar se je plačilno povelje dalo za tirjatve, ki se ne tičejo denarja, ampak drugih nadomestnih stvari, ter se zvršilo napne za te stvari, lahko se dolžnik vsak čas iznebi zvršila s tem, da plača s postranskimi pristojbinami vred toliko v denarjih, kolikor je povedano v plačilnem povelji.

§. 16.

Ako upnik ta čas, predno izteče šest mesecev po tem, ko se je plačilno povelje v roke dalo, ne zaprosi zvršila proti njemu, tedaj izgubi plačilno povelje gledé tega dolžnika svojo moč, brez škode za pretrg zastarelosti po §. 13, odstavku 1.

§. 17.

Pismene vloge za izdavo plačilnega povelja in za vzdignenje upora je v enem primerku ali spisu podajati in pri sodišči hraniti.

Plačilna povelja in izdatki potrebni, da se upniku in dolžniku naznani upor, naj se uradoma pišejo; v ta namen donašati rubrik nij potreba.

Prepisek zapisnikov, narejenih o prošnji za izdavo plačilnega povelja ali o vzdignem uporu, ne daje se nasprotniku.

Ako kdo drug v imenu dolžnikovem upor vzdiguje, nima dolžnosti, za to delo izkazati pooblastila. Ali sodno rešilo naj se tedaj, kadar se nij doneslo pooblastilo, samemu pooblastilcu vročuje.

§. 18.

V opominjalnem postopku in kar se tiče zvršila na podlogi plačilnega povelja, veljajo, kolikor in kjer ta postava ne ukazuje drugače, določila postave o sumarni pravdi.

S tem, da se je reč upotila na opominjalni postopek, ne izpreminja se nikakor sodna pristojnost ali oblastnost za tožbo, katera bi se pozneje pognala.

§. 19.

Upnik tudi v tožbi za svojo tirjatev podani lahko prosi, da se izdá plačilno povelje, kadar je eno in isto sodišče oblastno za tožbo in za izdajanje plačilnega povelja.

V tem slučaju naj sodišče izdá plačilno povelje z odlokom na tožbo in s tem pristavkom, da, če se vzdigne upor, pojde postopek v tožbi dalje. Prepis tožbe, ki ga mora tožnik podati, naj se hrani.

Kadar toženec vzdigne upor proti plačilnemu povelju, naj sodišče za razpravo o tožbi postavi dan (ročišče) po postopku, kateri se tisti stvari postavno prilega, ter naj obe stranki v rešilu na upor k njej povabi.

Ako sodišče najde, da se plačilno povelje ne more zahtevati, naj to zahtevo zavrne ter naj razpiše precej na tožbo dan (ročišče) za postavni postopek.

V slučajih tega paragrafa ravna se po podani tožbi čas, kdaj je začela pravda pred sodiščem teči in kdaj je zastarelost pretrgana.

§. 20.

V tistih mestih, v katerih je posebno málotno sodišče za trgovinske reči, sme se s tožbo pred tem sodiščem napeto združiti tudi prošnja za izdavo plačilnega povelja. O tem naj málotno sodišče dela, kakor določuje §. 19.

§. 21.

Ta postava pride v moč dne 1. meseca oktobra 1873.

Zvršiti jo naroča se ministru pravosodja.

Na Dunaji, dne 27. aprila 1873.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Glaser s. r.

68.

Postava od 29. aprila 1873,

o zavarovanji in zvršilu (eksekuciji) pognanem na prejemke iz delovnega in služabnega razmerja.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§. 1.

Vračilo, katero osebe, po svojem delovanji edino ali največ delavcem ali služočim prištevane, vlečejo za svoja v teh razmerih opravljana dela ali službe (mezdo ali lon, plačo, zaslužek, nagrado ali honorar, dnino ali nadnico i. t. d.), sme kdo tretji samo po naslednjih določilih z zavarovalnimi ali zvršilnimi naredbami prijemati.

§. 2.

Plača in drugi službeni prejemki oseb v zasebno (privatno) službo stanovitno vzetih tedaj ne morejo biti zadeti s kako takšno naredbo, kadar vsi ti prejemki v enem letu skup 600 gold. avstr. veljave ne prestopijo.

Stanovitna v tem zmislu pa je služba, kadar je po postavi, pogodbi ali navadi najmanj na eno leto določena, ali kadar treba, — če služba trpi na nedoločen čas, — najmanj tri mesece poprej odpovedati jo, predno se konča.

Ako letni prejemki vsi skup presegajo 600 gold. avst. veljave, tedaj veljajo za to, kar kdo več vleče, splošni propisi o zavarovanji in zvršilu.

§. 3.

Vračilo (§. 1), ki komu pristoji razen slučajev §. ^{1a} 2, sme se z omenjenimi naredbami zadeti (prijeti) stoprv (še le) po tem,

1. ko so dela ali službe opravljene, in
2. ko je iztekel dan, katerega se je vračilo po postavi, pogodbi ali navadi imelo odšteti.

§. 4.

Za uporabo te postave ne dela to nobenega razločka, je li vračilo za dela ali službe vsota denarjev ali kak drug dobiček v imenji, in pa če se zaslužek računi po času ali po

kosu. Ko se sešteva vsota denarjev, katera velja za vračilo, treba toliko, kolikor komu gre za robo in za troške, odločiti in odbiti.

§. 5.

To, kar določujeta §§. 2 in 3, ne more se s pogodbo ni ovreči, ni utesniti.

Kolikor se zavarovanje in izvršilo po določenih §§. 2 in 3 ne dopušča ali kolikor se izpodbiti dá, nima pravne moči niti odstop (cesija), nakaz (assignacija), zastava niti katero koli drugo pravno opravilo, ako se je eno ali drugo naredilo pred tistim dnevom, katerega je bilo izplačati zaslužek, ali tudi ta dan, pa predno se je v resnici izplačal.

§. 6.

Na delež, ki se odkazuje kaznjencem od zaslužka za njih dela, ne morejo se, predno bode izplačan, zavarovalne in izvršilne naredbe zasebnim upnikom dotičnih kaznjencev dovoliti.

Kadar je delež zaslužka izplačan, sme biti stoprv (še le) po izteku tridesetega dneva od časa, ko so kaznjence iz kaznovalnice izpustili, z zavarovanjem ali izvršilom zadet.

§. 7.

Določila te postave ne veljajo:

1. za plače in druge službene prejemke dvornih, državnih, deželnih in javnih založnih uradnikov in služabnikov, ljudi prišteti oboroženi moči, niti sploh za take plače in službene prejemke, na katere se vsled posebnih postavnih določil celo ne more ali se le do nekega dela sme s prepovedjo ali izvršilom segati;

2. za zavarovanje in izvršilno potirjanje:

- a) davkov in javnih davščin s prikladi, ki so razpisani za namene javnega upravitva, in s presnemščinami pri predevanju imenja vred;
- b) zahtevanega vzdržavanja na podlogi postave;
- c) tega, kar smejo po obrtnem redu ustanovljene podporne in bolniške blagajnice tirjati od svojih deležnikov.

§. 8.

Prepovedi, že izprošene ta čas, ko pride v moč le-ta postava, naj se po dolžnikovem predlogu prekličijo, kolikor se vidi, da se ne vjemajo z doiočili te postave.

Zvršilnih naredeb, z izvršilom za zavarovanje vred, na podlogi katerih se je v tem času že pridobila kaka stvarna (realna) pravica, določila te postave nikakor ne zadevajo, kar se njih obstanka in daljega izvoda tiče.

§. 9.

Zvršitev te postave je naročena ministru pravosodja.

Na Dunaji, dne 29. aprila meseca 1873.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Glaser s. r.

69.

Ukaz pravosodnega ministerstva od 10. maja 1873,

v katerem se določuje, da je postava od 1. aprila 1872, o izvrševanju kazni na svobodi v samotnem zaporu, v Karthauski kaznovalnici za moške izpolnjevati.

Na podlogi §. ¹² 16. postave od 1. aprila 1872 (Drž. zak. št. 43) o zapiranih kaznjencev v samotni zapor in o postavljanju komisij za izvrševanje kazni, ukazuje pravosodno ministerstvo, da naj se odslej v Karthauski kaznovalnici za moške dela po določenih le-te postave.

Glaser s. r.